

Stosunek Polaków do związków homoseksualnych

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 23 stycznia 2019 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Wiosną przetoczyła się przez Polskę dyskusja o edukacji seksualnej w związku z podpisaną 18 lutego 2019 roku przez prezydenta Warszawy deklaracją zwaną kartą LGBT+. Radni niektórych powiatów – a także część obywateli – podjęli wówczas działania przeciwne do stanowiska Rafała Trzaskowskiego, głosząc ochronę dzieci przed „seksualizacją”. CBOS zapytał w kwietniu reprezentatywną próbę Polaków, co sądzą o warszawskiej karcie LGBT+ i edukacji seksualnej w szkołach¹. Gdy emocje nieco opadły, publikujemy raport dotyczący stosunku do osób o orientacji homoseksualnej i ich praw. Ostatnie takie badanie przeprowadziliśmy w listopadzie 2017 roku². Trzeba jednak pamiętać, że tegoroczny pomiar³ był realizowany w trakcie sporu o miejsce tożsamości psychoseksualnej i identyfikacji płciowej w przestrzeni publicznej, szkołach i świadomości dzieci.

NASTAWIENIE SPOŁECZNE

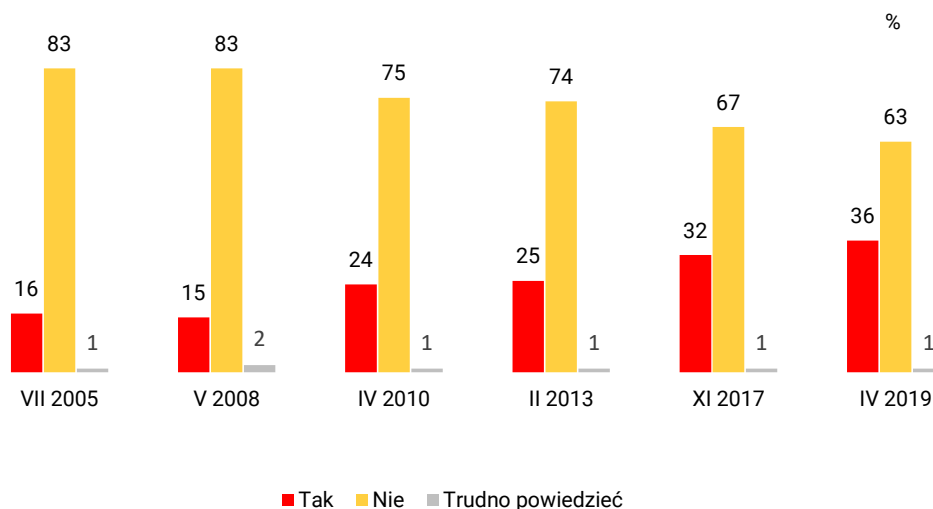
Na opinie o prawach osób homoseksualnych istotnie wpływa bezpośrednia znajomość przynajmniej jednego geja lub lesbijki. Prawdopodobnie poznanie historii konkretnej osoby powoduje, że nie myśli się o tym zjawisku jak o abstrakcyjnym problemie społecznym, ale patrzy się na nie przez pryzmat znajomej, znajomego. Z tegorocznego badania wynika, że więcej niż co trzeci badany (36%) ma w swoim otoczeniu osobę o orientacji homoseksualnej. Odsetek ten rośnie od dziesięciu lat, co może świadczyć o społecznym oswajaniu homoseksualizmu i mieć związek ze skalą coming outów.

¹ Zob. komunikat CBOS „Opinie o warszawskiej karcie LGBT+ i edukacji seksualnej w szkołach”, maj 2019 (oprac. I. Kawalec).

² Zob. komunikat CBOS „Stosunek do osób o orientacji homoseksualnej i związków partnerskich”, grudzień 2017 (oprac. M. Feliksiak).

³ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (347) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganych komputerowo (CAPI) w dniach 4–11 kwietnia 2019 roku na liczącej 1064 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

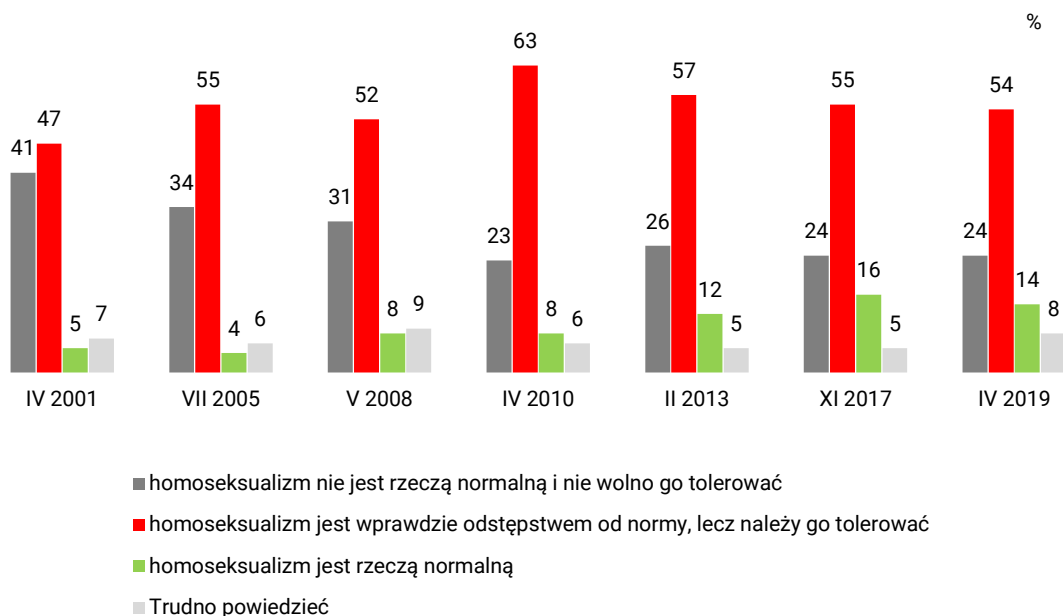
RYS. 1. Czy zna Pan(i) osobiście kogoś geja lub lesbijkę?

Znajomość z kimś o orientacji homoseksualnej częściej niż pozostali deklarują najmłodsi badani (55% osób w wieku 18–24 lat i 49% w wieku 25–34 lat), mieszkańcy największych miast (64% respondentów z tych powyżej 500 tys. mieszkańców), ankietowani z wyższym wykształceniem (56%), kadra kierownicza i specjaliści (57%) oraz pracujący na własny rachunek (55%). Istotnie na deklarację znajomości z gejem lub lesbijką wpływają dochody badanych. Wśród ankietowanych, których dochód *per capita* mieści się w przedziale od 1300 zł do 1799 zł, tylko blisko jedna czwarta (24%) zna osobiście kogoś homoseksualnego. W grupie badanych, których dochody na członka gospodarstwa domowego przekraczają 2500 zł, odsetek ten sięga zaś 60%. Można przypuszczać, że w tych kręgach społecznych homoseksualizm wcale nie jest częstszy niż w pozostałych, lecz prawdopodobnie dysproporcje te wiążą się ze środowiskowymi różnicami w skali jego ujawniania. Częściej niż pozostali znają kogoś o orientacji homoseksualnej badani o poglądach lewicowych (55%) i w ogóle nieuczestniczący w praktykach religijnych (54%).

O ile przybyło w stosunku do poprzedniego badania osób bezpośrednio znających kogoś o orientacji homoseksualnej, o tyle opinie dotyczące postrzegania homoseksualizmu niewiele się zmieniły. Prawie co czwarty respondent – tyle samo co w 2017 roku – uważa, że homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować (24%). Ponad połowa Polaków uważa, że homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, lecz należy go tolerować (54%). Nieznacznie – w granicach błędu statystycznego – zmniejszył się odsetek osób, którym najbliższe jest stwierdzenie, że homoseksualizm jest rzeczą normalną – obecnie pogląd ten podziela co siódmy badany (14%, spadek o 2 punkty procentowe). Wzrósł natomiast udział respondentów, którzy nie potrafili wybrać żadnego opisu i odpowiadają „trudno powiedzieć”. W obecnym pomiarze ten odsetek wynosi 8% i jest o 3 punkty procentowe wyższy niż w 2017 roku.

RYS. 2. Czy uważa Pan(i), że:

Tak jak przed dwoma laty na postrzeganie homoseksualizmu wpływa osobisty kontakt z osobami o tej orientacji. Ci, którzy znają geja lub lesbijkę, częściej niż pozostali postrzegają tę orientację seksualną jako coś normalnego i mówią o potrzebie tolerancji, natomiast osoby nieznające osobiście nikogo o odmiennej orientacji seksualnej wyraźnie częściej traktują homoseksualizm jako dewiację, której nie powinno się akceptować.

TABELA 1

Czy uważa Pan(i), że:	Odpowiedzi osób:	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja ani lesbijki
	w procentach	
– homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować	10	32
– homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, lecz należy go tolerować	63	50
– homoseksualizm jest rzeczą normalną	24	8
Trudno powiedzieć	3	10

W większości analizowanych grup społeczno-demograficznych dominuje tolerancja wobec homoseksualizmu. Istotnie częściej niż pozostali twierdzą, że nie jest on rzeczą normalną i nie wolno go tolerować, najstarsi badani (38% osób w wieku powyżej 65. roku życia), osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (37%) i niższym (39%), rolnicy (42%), bezrobotni (43%) oraz renciści (45%). Postrzeganie orientacji nieheteroseksualnej jako dewiacji istotnie różnicuje dochód – wśród badanych o dochodach *per capita* w gospodarstwie domowym nieprzekraczających 900 zł 39% uważa, że homoseksualizm nie jest rzeczą normalną. Natomiast wraz ze wzrostem zarobków ten odsetek

maleje i wśród osób, których dochody na osobę w gospodarstwie domowym przekraczają 2500 zł, wynosi tylko 10%.

Opinia, że homoseksualizm to rzecz normalna, jest szczególnie bliska najmłodszym badanym (21% w wieku 18–24 lat), mieszkańcom ponadpółmilionowych miast (25%), pracującym na własny rachunek (21%), uczniom i studentom (22%) oraz gospodyniom domowym (25%). Zwłaszcza osoby, które określają swoje poglądy polityczne jako lewicowe (31%) oraz w ogóle nieuczestniczące w praktykach religijnych (26%), istotnie częściej uważają, że homoseksualna orientacja jest czymś normalnym. Wyborcy Prawa i Sprawiedliwości znacznie rzadziej podzielają ten pogląd (4%), a częściej niż zwolennicy innych elektoratów twierdzą, że homoseksualizm jest dewiacją, której nie należy tolerować (38%). Wśród wyborców PO odsetek osób, którym ta ostatnia opinia jest najbliższa, wynosi 9%. Zdecydowanie dominuje w tej grupie pogląd, że homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, ale należy go tolerować (63%). W elektoracie Wiosny połowa (51%) twierdzi zaś, że odmienna orientacja jest rzeczą normalną, choć wynik ten należy traktować ostrożnie ze względu na niską liczebność potencjalnego elektoratu w próbie.

TABELA 2

Potencjalne elektoraty	Czy uważa Pan(i), że:			
	homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować	homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, lecz należy go tolerować	homoseksualizm jest rzeczą normalną	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PiS	38	49	4	9
PO	9	63	22	7
Wiosna*	5	44	51	0
Niezdecydowani, na kogo głosować	14	59	12	15
Niezamierzający brać udziału w głosowaniu	34	45	12	10

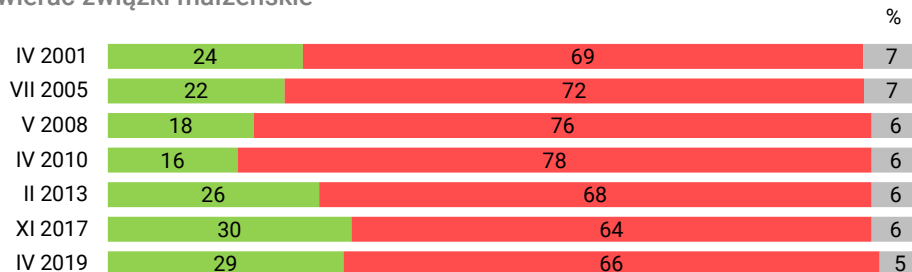
* Uwaga: niewielka liczebność tego elektoratu w próbie

PRAWA OSÓB HOMOSEKSUALNYCH

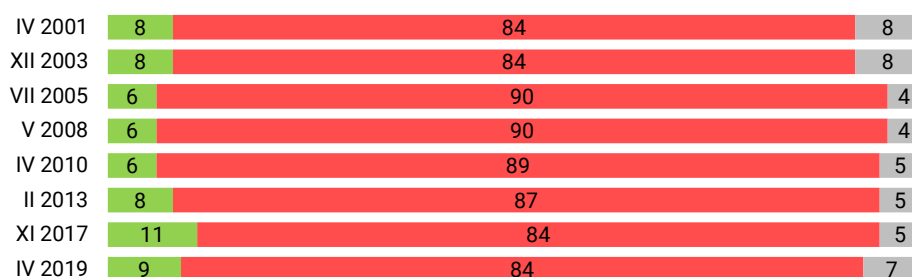
Po powolnym – ale jednak obserwowanym – wzroście aprobaty praw osób homoseksualnych nastąpiło wyhamowanie tego trendu. Obecnie mniej niż co trzeci badany zgadza się, że pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny mieć prawo zawierać związki małżeńskie (29%) oraz publicznie pokazywać swój sposób życia (28%), a co jedenasta osoba (9%) przyzwoliłaby tym parom na adopcję dzieci. Istotnie statystycznie zmiany dotyczą oceny publicznego pokazywania sposobu życia par homoseksualnych – niechęć wobec niego wzrosła z 62% do 67%.

RYS. 3. Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny mieć prawo:

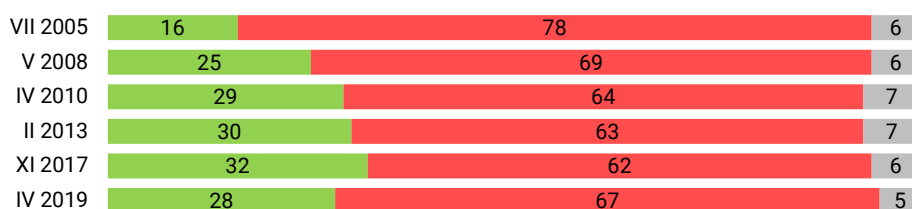
zawierać związki małżeńskie

adoptować dzieci

publicznie pokazywać swój sposób życia

■ Tak ■ Nie ■ Trudno powiedzieć

Znajomość kogoś o orientacji homoseksualnej zauważalnie zwiększa aprobatę prawa do zawierania małżeństw przez związki jedнопłciowe, a także publicznego pokazywania przez nie swojego sposobu życia. Wpływa również na stosunek do adopcji dzieci przez pary gejów i lesbijek, choć nawet wśród znających osobiście osobę homoseksualną niemal trzy czwarte badanych (74%) wyraża sprzeciw wobec możliwości adoptowania dzieci przez pary jedнопłciowe.

TABELA 3

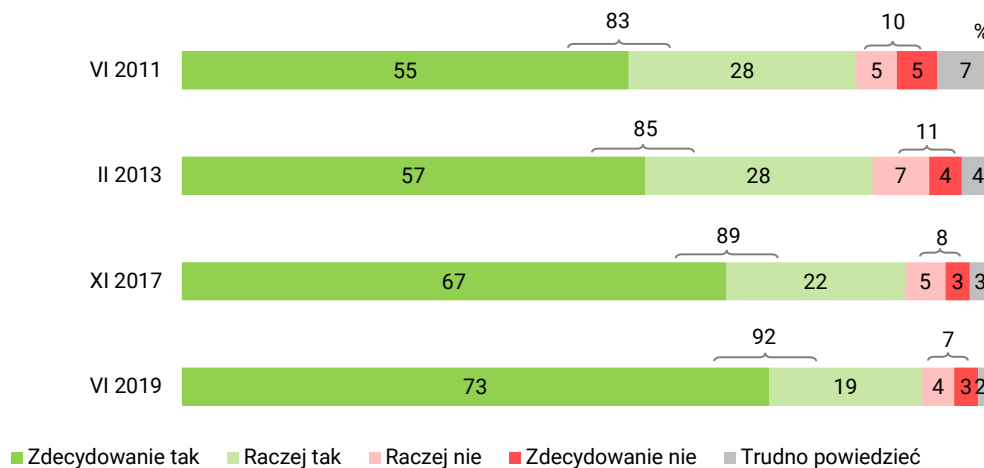
Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny mieć prawo:	Odpowiedzi osób	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja ani lesbijki
	w procentach	
- zawierać związki małżeńskie		
Tak	45	20
Nie	52	75
Trudno powiedzieć	3	5
- adoptować dzieci		
Tak	17	5
Nie	74	89
Trudno powiedzieć	9	6
- publicznie pokazywać swój sposób życia		
Tak	44	19
Nie	52	75
Trudno powiedzieć	4	6

Sklonność do przyznawania praw parom homoseksualnym jest relatywnie większa wśród mieszkańców największych miast, osób z wyższym wykształceniem, zajmujących kierownicze stanowiska, a także wśród uczniów, studentów i osób, których dochody *per capita* w gospodarstwie domowym przekraczają 2500 zł. Podobnie jak w przypadku wcześniejszych analiz społeczno-demograficznych istotnie większa otwartość cechuje osoby w ogóle niepraktykujące religijnie i identyfikujące się światopoglądowo z lewicą.

Standardowo, zanim wprowadzimy badanych w temat praw par homoseksualnych, zadajemy pytanie o legalizację związków partnerskich kobiety i mężczyzny. Co ciekawe, akceptacja dla zawierania formalnych związków partnerskich heteroseksualnych rośnie, odkąd monitorujemy tę kwestię. Obecnie aprobatę legalizacji związków partnerskich kobiet i mężczyzn wyraża w sumie 92% osób, z czego 73% w sposób zdecydowany (wzrost o 6 punktów procentowych od 2017 roku). Tylko nieliczni (7%) są jej przeciwni.

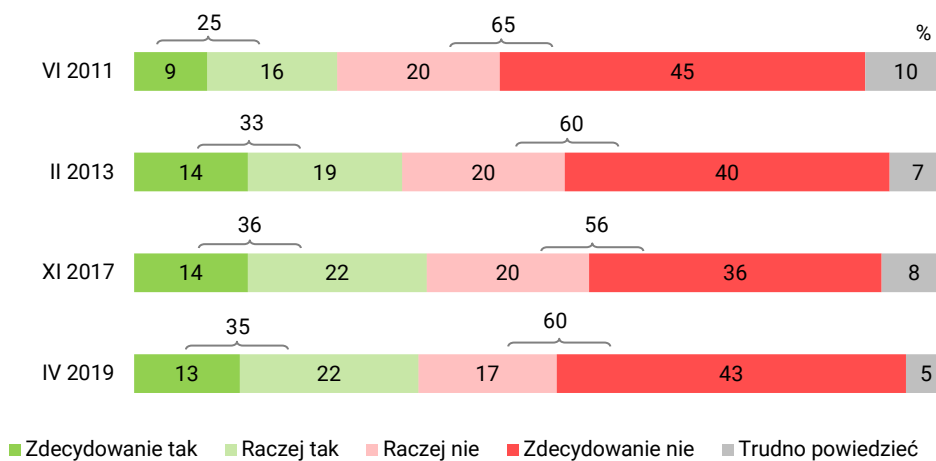
CBOS

RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zawierania formalnych związków partnerskich powinni mieć kobieta i mężczyzna żyjący wspólnie w związku?

CBOS

RYS. 5. Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zawierania formalnych związków partnerskich powinni mieć dwie osoby tej samej płci żyjące wspólnie w związku?

W przypadku opinii na temat formalnych związków osób tej samej płci rozkład zbliżył się do tego z 2013 roku. Oznacza to, że po okresie wzrostu akceptacji zawierania związków przez pary homoseksualne ma miejsce zahamowanie trendu. O ile więc rośnie aprobata legalizacji nieformalnych związków kobiet i mężczyzn, o tyle wobec par tej samej płci nastawienie Polaków się nie poprawia. Ponad jedna trzecia respondentów (35%) opowiada się za możliwością sformalizowania takiej relacji, natomiast trzy piąte (60%, wzrost o 4 punkty) jest temu przeciwnie.

Wpływ na aprobatę możliwości zawierania związków jednopłciowych ma oczywiście bezpośrednia znajomość kogoś o odmiennej orientacji seksualnej. Wśród badanych, którzy osobiście znają geja lub lesbijkę, ponad połowa (54%) uważa, że powinni oni mieć możliwość zawierania formalnych związków partnerskich. W grupie respondentów, którzy nie mają osoby homoseksualnej w gronie swoich znajomych, ten odsetek wynosi zaś 24%, a większość jest przeciwna formalnym związkom jednopłciowym (71%).

TABELA 4

Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zawierania formalnych związków partnerskich powinny mieć dwie osoby tej samej płci żyjące wspólnie w związku?	Odpowiedzi osób:	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja ani lesbijki
	w procentach	
Tak	54	24
Nie	42	71
Trudno powiedzieć	4	5

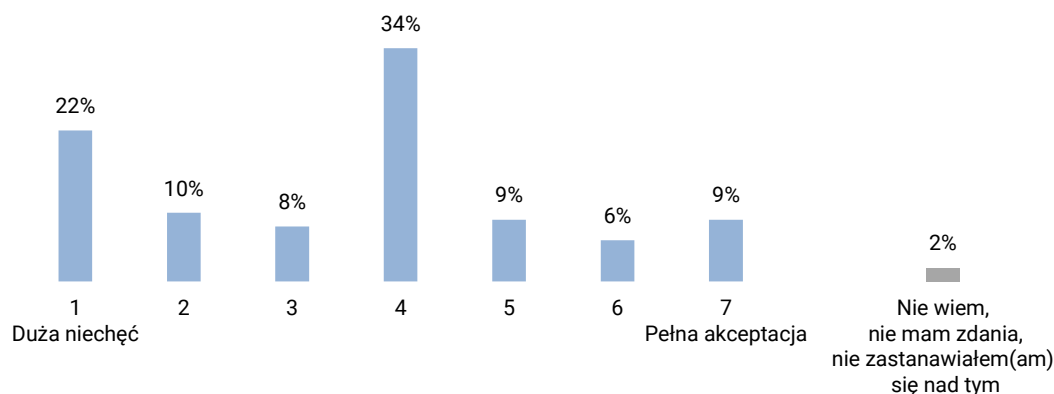
Akceptacja formalnych związków osób homoseksualnych ma związek z postrzeganiem samego zjawiska orientacji nieheteroseksualnej. Wśród badanych, którzy twierdzą, że homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować, niemal powszechna (95%) jest dezaprobata wobec możliwości zawierania formalnych związków jednopłciowych. W grupie osób zgodnych co do tego, że homoseksualizm jest odstępstwem od normy, ale należy go tolerować, opinie są podzielone – 54% opowiada się przeciwko zawieraniu formalnych związków nieheteroseksualnych, a 41% jest za. Ponad trzy czwarte respondentów (77%), którzy uważają homoseksualizm za rzecz normalną, wyraża aprobatę zawierania związków przez pary homoseksualne.

TABELA 5

Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zawierania formalnych związków partnerskich powinny mieć dwie osoby tej samej płci żyjące wspólnie w związku?	Odpowiedzi osób, które uważają, że:		
	homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować	homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, lecz należy go tolerować	homoseksualizm jest rzeczą normalną
	w procentach		
Tak	4	41	77
Nie	95	54	19
Trudno powiedzieć	1	5	5

Na zakończenie badania poświęconego stosunkowi Polaków do gejów i lesbijek poprosiliśmy badanych o określenie swoich poglądów na 7-punktowej skali, gdzie 1 oznacza dużą niechęć, a 7 pełną akceptację. Najwięcej osób – jedna trzecia respondentów – wybrała środek skali, czyli odpowiedź dokładnie pomiędzy niechęcią a akceptacją (34%). Więcej niż co piąty badany (22%) zadeklarował dużą niechęć, a kolejne 18% wybrało na skali 2 lub 3, czyli również postawy nieprzychylne. W sumie prawie co czwarty badany (24%) deklaruje akceptację osób o orientacji homoseksualnej, przy czym tylko co jedenasty wybrał 7, tj. pełną akceptację (9%).

RYS. 6. Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do gejów i lesbijek? Jeśli przyjmiemy, że 1 oznacza dużą niechęć, a 7 pełną akceptację, to gdzie umieścił(a)by Pan(i) siebie na tej skali?

Dla przejrzystości dalszych analiz pominęliśmy odpowiedzi „nie wiem, nie mam zdania, nie zastanawiałem(am) się”, połączyliśmy odpowiedzi 1–3 w zbiorczą kategorię „niechęć”, a odpowiedzi 5–7 w „akceptację”, natomiast postawę wyrażoną odpowiedzią 4 nazwaliśmy „ambiwalencją”. Rozkład tych postaw różni się w oczywisty sposób w zależności od tego, czy badany zna osobiście geja lub lesbijkę – wśród mających w kręgu swoich znajomych osobę homoseksualną niechęć jest ponaddwukrotnie rzadsza niż wśród nieznających bezpośrednio nikogo takiego. Natomiast akceptacja jest cztery razy częstsza w grupie znających osobę homoseksualną niż wśród jej nieznających. Co ciekawe, w obu grupach podobny udział – około jednej trzeciej – wykazuje postawę ambiwalentną.

TABELA 6

Jeśli przyjmiemy, że 1 oznacza dużą niechęć, a 7 pełną akceptację, to gdzie umieścił(a)by Pan(i) siebie na tej skali?	Odpowiedzi osób:	
	znających osobiście geja lub lesbijkę	nieznających osobiście geja ani lesbijki
	w procentach	
Niechęć	21	52
Ambiwalencja	31	36
Akceptacja	48	12

Deklarowany stosunek do gejów i lesbijek wpływa na aprobatę możliwości zawierania przez nich formalnych związków. Osoby wyrażające niechęć w znacznej mierze (91%) są przeciwne formalnym związkom par homoseksualnych. Z kolei badani deklarujący akceptację w większości opowiadają się za legalizacją takich związków (83%). Wśród osób, które charakteryzuje stosunek ambiwalentny, więcej jest przeciwników możliwości zawierania formalnych związków jednopłciowych (58%) niż jej zwolenników (34%). *De facto* w postawie obojętnej kryje się więcej niechęci niż tolerancji.

TABELA 7

Czy, Pana(i) zdaniem, możliwość zawierania formalnych związków partnerskich powinny mieć dwie osoby tej samej płci żyjące wspólnie w związku?	Odpowiedzi osób deklarujących:		
	niechęć	ambiwalencję	akceptację
	w procentach		
Tak	7	34	83
Nie	91	58	12
Trudno powiedzieć	2	8	5

Spośród grup społeczno-demograficznych częściej akceptację gejów i lesbijek podzielają kobiety niż mężczyźni, osoby młode, mieszkające w miastach liczących powyżej 500 tys. mieszkańców, zajmujące kierownicze stanowiska lub wykonujące specjalistyczne zawody, a także pracownicy administracyjno-biurowi. Akceptacja jest też tym częstsza, im wyższe wykształcenie badanych, przy czym najrzadziej deklarują ją osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Im mniejsza jest częstość praktyk religijnych, tym większa akceptacja osób homoseksualnych. Wśród respondentów identyfikujących się z lewicą przychylna postawa jest trzy razy częstsza niż wśród badanych o poglądach prawicowych.

Z kolei niechęć częściej niż w pozostałych grupach występuje wśród osób powyżej 65. roku życia, z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym i gimnazjalnym, wśród robotników niewykwalifikowanych, rolników, bezrobotnych, emerytów i rencistów oraz pracujących w prywatnym gospodarstwie rolnym. Deklarowaną niechęć istotnie różnicują dochody badanych – wśród osób, których dochód na członka gospodarstwa domowego nie przekracza 1300 zł, postawy niechętne są ponaddwukrotnie częstsze niż w grupie badanych zarabiających powyżej 2500 zł *per capita*.

Tak jak przed dwoma laty większość Polaków postuluje tolerancję wobec homoseksualizmu, z czego niewielka grupa postrzega homoseksualizm jako coś normalnego. O ile dotychczas obserwowaliśmy powolny wzrost otwartości wobec gejów i lesbijek, o tyle w ostatnim badaniu nastąpiło wyhamowanie tego trendu. Istotnie więcej osób niż w 2017 roku nie chce, by pary homoseksualne pokazywały publicznie swój sposób życia. W kwestii formalnych związków osób tej samej płci opinie zbliżyły się do tych z 2013 roku. Trzy piąte Polaków nie akceptuje legalizacji związków partnerskich par jednopłciowych, jeszcze więcej jest przeciwników zawierania przez nie małżeństw, nie mówiąc już o adopcji dzieci. Na stosunek do osób o orientacji homoseksualnej istotnie wpływa znajomość geja lub lesbijki – wśród badanych, którzy osobiście znają kogoś nieheteroseksualnego, znacznie częstsze są pozytywne nastawienie i większa aproba ich praw. Znajomość z kimś o orientacji homoseksualnej – jako nieliczna ze zmiennych analizowanych w tym badaniu – nieprzerwanie rośnie.

Opracowała

Marta Bożewicz

TABELA 1

		Czy zna Pan(i) osobiście jakiegoś geja lub lesbijkę?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		36	63	1	1063
Płeć	Mężczyźni	35	64	1	501
	Kobiety	38	62	0	562
Wiek	18–24 lata	55	45		82
	25–34	49	50	1	206
	35–44	39	59	1	198
	45–54	37	60	2	160
	55–64	28	72	0	192
	65 lat i więcej	20	79	1	224
Miejsce zamieszkania	Wieś	23	77		422
	Miasto do 19 999	31	67	2	149
	20 000 – 99 999	43	56	1	226
	100 000 – 499 999	48	50	2	172
	500 000 i więcej mieszk.	64	33	3	93
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	25	75		187
	Zasadnicze zawodowe	21	78	0	253
	Średnie	36	63	1	335
	Wyższe	56	42	2	288
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	57	41	2	122
	Średni personel, technicy	51	49		47
	Pracownicy adm.-biurowi	50	50		69
	Pracownicy usług	42	57	1	66
	Robotnicy wykwalifikowani	27	72	1	128
	Robotnicy niewykwalifik.	36	64		43
	Rolnicy	14	86		51
	Pracujący na własny rach.	55	41	4	55
	Bezrobotni	26	74		23
	Emeryci	23	76	1	262
	Renciści	15	85		67
	Uczniowie i studenci	69	31		58
	Gospodynie domowe i inni	36	64		73
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	50	50	1	157
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	43	55	2	82
	sekt. pryw. poza rolnict.	43	56	1	293
	prywatnym gosp. rolnym	15	85		49
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	28	72		113
	Od 900 zł do 1299 zł	32	68	1	160
	Od 1300 zł do 1799 zł	24	75	0	156
	Od 1800 zł do 2499 zł	44	55	1	157
	2500 zł i więcej	60	39	1	177
Ocena własnych war. mater.	Złe	25	75		52
	Średnie	31	69	0	341
	Dobre	40	59	1	670
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	32	64	5	53
	Raz w tygodniu	29	70	0	461
	1–2 razy w miesiącu	30	70		162
	Kilka razy w roku	43	55	2	228
	W ogóle nie uczestniczy	54	46		146
Poglądy polityczne	Lewica	55	44	1	157
	Centrum	37	62	1	290
	Prawica	30	69	1	382
	Trudno powiedzieć	32	67	0	219

TABELA 2

		Czy uważa Pan(i), że:				Liczba osób
		homoseksualizm nie jest rzeczą normalną i nie wolno go tolerować	homoseksualizm jest wprawdzie odstępstwem od normy, lecz należy go tolerować	homoseksualizm jest rzeczą normalną	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		24	54	14	8	1056
Płeć	Mężczyźni	30	54	10	7	501
	Kobiety	19	55	17	8	555
Wiek	18–24 lata	18	56	21	5	82
	25–34	21	57	16	6	206
	35–44	15	67	14	4	195
	45–54	22	54	15	9	159
	55–64	26	55	11	8	189
	65 lat i więcej	38	40	10	12	224
Miejsce zamieszkania	Wieś	31	50	10	8	416
	Miasto do 19 999	26	54	7	13	149
	20 000 – 99 999	25	55	17	4	226
	100 000 – 499 999	14	62	19	6	172
	500 000 i więcej mieszk.	8	59	25	7	92
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	39	36	10	15	186
	Zasadnicze zawodowe	37	47	9	7	251
	Średnie	20	59	14	7	333
	Wyższe	9	67	20	4	286
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	8	67	20	4	120
	Średni personel, technicy	5	72	14	9	46
	Pracownicy adm.-biurowi	6	73	19	2	69
	Pracownicy usług	22	62	12	4	66
	Robotnicy wykwalifikowani	27	59	7	7	128
	Robotnicy niewykwalifik.	23	51	14	13	43
	Rolnicy	42	48	5	5	51
	Pracujący na własny rach.	21	54	21	4	55
	Bezrobotni	43	39	9	10	22
	Emeryci	34	45	10	11	262
	Renciści	45	33	11	11	64
	Uczniowie i studenci	13	58	22	7	58
	Gospodynie domowe i inni	16	51	25	7	73
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	12	66	16	6	156
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	21	62	12	6	81
	sekt. prywat. poza rolnict.	18	61	16	5	292
	prywatnym gosp. rolnym	39	52	4	5	49
		39	42	10	8	111
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	39	42	10	8	111
	Od 900 zł do 1299 zł	33	48	10	9	160
	Od 1300 zł do 1799 zł	22	57	16	5	155
	Od 1800 zł do 2499 zł	19	61	15	5	157
	2500 zł i więcej	10	66	21	3	176
Ocena własnych war. mater.	Złe	39	37	17	7	51
	Średnie	27	51	13	9	338
	Dobre	21	58	14	7	667
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	20	63	5	12	52
	Raz w tygodniu	28	54	10	8	457
	1–2 razy w miesiącu	27	52	13	7	160
	Kilka razy w roku	21	56	17	6	228
	W ogóle nie uczestniczy	18	53	26	4	146
Poglądy polityczne	Lewica	15	50	31	4	156
	Centrum	17	61	16	6	290
	Prawica	33	56	5	7	380
	Trudno powiedzieć	26	46	16	12	217

TABELA 3

		Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny móc zawierać związki małżeńskie?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		29	66	5	1059
Płeć	Mężczyźni	25	70	5	500
	Kobiety	33	63	5	559
Wiek	18–24 lata	36	57	7	82
	25–34	37	59	4	206
	35–44	40	57	3	198
	45–54	28	65	6	159
	55–64	24	71	5	192
	65 lat i więcej	15	80	5	222
Miejsce zamieszkania	Wieś	22	74	4	422
	Miasto do 19 999	24	71	4	149
	20 000 – 99 999	33	63	4	225
	100 000 – 499 999	38	55	7	172
	500 000 i więcej mieszk.	44	52	4	92
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	19	75	6	187
	Zasadnicze zawodowe	16	80	5	253
	Średnie	34	60	5	334
	Wyższe	42	56	3	285
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	48	51	1	121
	Średni personel, technicy	63	33	4	47
	Pracownicy adm.-biurowi	37	63	1	69
	Pracownicy usług	35	60	5	66
	Robotnicy wykwalifikowani	27	67	6	128
	Robotnicy niewykwalifik.	22	74	4	43
	Rolnicy	16	80	4	51
	Pracujący na własny rach.	29	65	6	55
	Bezrobotni	10	87	3	23
	Emeryci	16	79	5	260
	Renciści	18	78	5	67
	Uczniowie i studenci	45	45	10	58
	Gospodynie domowe i inni	32	61	6	72
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	42	56	2	156
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	29	64	6	82
	sekt. prywat. poza rolnict.	37	59	4	293
	prywatnym gosp. rolnym	16	80	4	49
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	19	78	4	112
	Od 900 zł do 1299 zł	25	71	4	160
	Od 1300 zł do 1799 zł	27	69	3	155
	Od 1800 zł do 2499 zł	32	64	4	156
	2500 zł i więcej	45	50	4	177
Ocena własnych war. mater.	Złe	18	74	8	52
	Średnie	29	66	5	339
	Dobre	30	66	4	669
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	10	85	5	53
	Raz w tygodniu	19	77	4	460
	1–2 razy w miesiącu	28	68	4	161
	Kilka razy w roku	36	57	7	228
	W ogóle nie uczestniczy	59	38	3	146
Poglądy polityczne	Lewica	49	48	3	156
	Centrum	41	55	4	290
	Prawica	15	83	2	381
	Trudno powiedzieć	24	64	12	219

TABELA 4

		Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny móc adoptować dzieci?			Liczba osób
		Tak	Nie	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	
Ogółem		9	84	7	1059
Płeć	Mężczyźni	6	89	6	500
	Kobiety	13	79	8	559
Wiek	18–24 lata	16	77	7	82
	25–34	9	79	12	206
	35–44	7	87	6	197
	45–54	13	81	6	159
	55–64	5	90	4	192
	65 lat i więcej	10	84	6	223
Miejsce zamieszkania	Wieś	8	87	5	422
	Miasto do 19 999	4	89	7	149
	20 000 – 99 999	11	83	6	224
	100 000 – 499 999	10	77	13	172
	500 000 i więcej mieszk.	21	72	7	92
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	12	84	4	187
	Zasadnicze zawodowe	4	92	5	253
	Średnie	9	83	8	334
	Wyższe	13	77	10	285
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	77	7	121
	Średni personel, technicy	9	85	6	47
	Pracownicy adm.-biurowi	7	86	7	68
	Pracownicy usług	8	84	7	66
	Robotnicy wykwalifikowani	3	91	6	128
	Robotnicy niewykwalifik.	13	85	2	43
	Rolnicy	1	95	4	51
	Pracujący na własny rach.	11	72	17	55
	Bezrobotni	10	90		23
	Emeryci	8	86	6	261
	Renciści	16	79	5	67
	Uczniowie i studenci	21	71	8	58
	Gospodynie domowe i inni	5	82	12	72
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	10	82	8	155
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	8	84	8	82
	sekt. prywat. poza rolnict.	10	83	7	293
	prywatnym gosp. rolnym	1	95	4	49
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	8	89	3	112
	Od 900 zł do 1299 zł	7	83	10	160
	Od 1300 zł do 1799 zł	9	87	4	155
	Od 1800 zł do 2499 zł	11	81	8	156
	2500 zł i więcej	13	77	10	177
Ocena własnych war. mater.	Złe	9	87	4	52
	Średnie	9	83	9	339
	Dobre	10	84	6	669
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	2	92	6	53
	Raz w tygodniu	7	89	4	460
	1–2 razy w miesiącu	5	88	7	161
	Kilka razy w roku	10	79	12	228
	W ogóle nie uczestniczy	24	68	8	146
Poglądy polityczne	Lewica	22	72	6	156
	Centrum	9	83	9	290
	Prawica	4	94	2	382
	Trudno powiedzieć	11	74	15	219

TABELA 5

		Czy, Pana(i) zdaniem, pary gejów i lesbijek, czyli dwóch osób tej samej płci pozostających ze sobą w intymnym związku, powinny móc publicznie pokazywać swój sposób życia?			Liczba osób
		Tak %	Nie %	Trudno powiedzieć %	
Ogółem		28	67	5	1060
Płeć	Mężczyźni	22	72	6	500
	Kobiety	34	61	5	560
Wiek	18–24 lata	36	55	9	82
	25–34	39	58	3	206
	35–44	42	52	6	198
	45–54	30	64	6	160
	55–64	16	78	6	192
	65 lat i więcej	13	84	3	222
Miejsce zamieszkania	Wieś	25	71	5	421
	Miasto do 19 999	20	74	6	149
	20 000 – 99 999	26	69	5	225
	100 000 – 499 999	37	58	5	172
	500 000 i więcej mieszk.	48	46	6	93
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	22	73	5	187
	Zasadnicze zawodowe	16	78	6	253
	Średnie	27	68	5	335
	Wyższe	45	51	4	285
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	46	47	7	121
	Średni personel, technicy	37	54	9	47
	Pracownicy adm.-biurowi	51	48	1	69
	Pracownicy usług	33	63	3	66
	Robotnicy wykwalifikowani	25	68	7	128
	Robotnicy niewykwalifik.	22	75	3	43
	Rolnicy	18	79	2	51
	Pracujący na własny rach.	35	65		55
	Bezrobotni	16	80	4	23
	Emeryci	13	82	5	260
	Renciści	16	82	3	67
	Uczniowie i studenci	43	44	12	58
	Gospodynie domowe i inni	36	57	7	73
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	37	56	7	156
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	31	60	10	82
	sekt. prywat. poza rolnict.	37	60	2	293
	prywatnym gosp. rolnym	19	79	2	49
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	20	77	3	112
	Od 900 zł do 1299 zł	24	72	4	160
	Od 1300 zł do 1799 zł	21	72	6	156
	Od 1800 zł do 2499 zł	32	63	6	156
	2500 zł i więcej	45	50	6	177
Ocena własnych war. mater.	Złe	24	69	7	52
	Średnie	27	68	5	340
	Dobre	29	65	5	668
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	87		53
	Raz w tygodniu	21	74	5	459
	1–2 razy w miesiącu	31	64	5	162
	Kilka razy w roku	33	61	6	228
	W ogóle nie uczestniczy	45	49	6	146
Poglądy polityczne	Lewica	44	49	7	157
	Centrum	37	60	3	290
	Prawica	15	81	4	381
	Trudno powiedzieć	28	63	9	219

TABELA 6

		Jak by Pan(i) określił(a) swój stosunek do gejów i lesbijek? Jeśli przyjmujemy, że 1 oznacza dużą niechęć, a 7 pełną akceptację, to gdzie umieścił(a)by Pan(i) siebie na tej skali?			Liczba osób
		Niechęć	Ambiwalencja	Akceptacja	
		%	%	%	
Ogółem		41	34	25	1034
Płeć	Mężczyźni	47	36	16	485
	Kobiety	35	33	33	549
Wiek	18–24 lata	35	36	29	79
	25–34	40	24	36	204
	35–44	27	41	31	195
	45–54	36	36	27	158
	55–64	47	36	17	186
	65 lat i więcej	53	34	13	212
Miejsce zamieszkania	Wieś	52	31	17	405
	Miasto do 19 999	42	36	22	145
	20 000 – 99 999	38	38	24	222
	100 000 – 499 999	25	38	36	171
	500 000 i więcej mieszk.	22	29	49	91
Wykształcenie	Podstawowe/gimnazjalne	56	29	16	173
	Zasadnicze zawodowe	57	35	8	248
	Średnie	33	36	30	330
	Wyższe	25	35	39	282
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	19	37	44	117
	Średni personel, technicy	12	52	36	47
	Pracownicy adm.-biurowi	31	27	43	69
	Pracownicy usług	33	34	32	65
	Robotnicy wykwalifikowani	45	35	20	128
	Robotnicy niewykwalifik.	54	24	22	41
	Rolnicy	64	27	9	50
	Pracujący na własny rach.	32	38	30	55
	Bezrobotni	57	23	19	21
	Emeryci	53	35	13	252
	Renciści	58	29	13	62
	Uczniowie i studenci	23	44	33	55
	Gospodynie domowe i inni	36	33	31	73
	inst. państw., publicznej	25	38	37	156
Pracuje w:	spółce właścicieli prywatnych i państwa	32	40	28	80
	sekt. pryw. poza rolnict.	36	32	32	289
	prywatnym gosp. rolnym	62	26	12	47
Dochody na jedną osobę	Do 899 zł	53	26	21	109
	Od 900 zł do 1299 zł	55	25	20	154
	Od 1300 zł do 1799 zł	36	44	20	154
	Od 1800 zł do 2499 zł	35	36	29	154
	2500 zł i więcej	22	32	45	175
Ocena własnych war. mater.	Złe	54	27	20	50
	Średnie	43	35	22	330
	Dobre	39	35	27	654
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	49	36	15	48
	Raz w tygodniu	47	36	17	449
	1–2 razy w miesiącu	50	24	26	158
	Kilka razy w roku	30	42	28	226
	W ogóle nie uczestniczy	24	27	49	141
Poglądy polityczne	Lewica	25	30	45	155
	Centrum	29	42	29	290
	Prawica	54	31	15	373
	Trudno powiedzieć	45	33	22	204